

На наш погляд, використання ігрових технологій підвищує інтерес дітей до діяльності, підвищує їхню активність, розвиває мислення, увагу, уяву, пам'ять, допомагає ефективніше збагнути сутність проблем екологічного змісту, на відміну від використання традиційних методів роботи на уроках "ЯДС".

Така діяльність сприяє збагаченню не лише емоційно-чуттєвого досвіду дітей під час спілкування з довкіллям, але й формує основи відповідальності перед світом природи, а також розуміння необхідності дотримання природоохоронної поведінки учнем.

Список використаної літератури

1. Бистрицька П. А. Екологічна компетентність учня. Київ : 2017. 233 с.
2. Беленька Г., Науменко Т., Половіна О. Дітям про світ природи: старший дошкільний вік: навч.-метод. посібник. Київ : Генеза, 2017. 112с.
3. Конюхова Т.С. Порівняльний аналіз існуючих програм з екологічного виховання молодших школярів. Бердянський державний педагогічний університет. Зб. наук. праць. *Педагогічні науки*. Бердянськ : 2015. С. 59 – 66.
4. Маршицька В.В. Наступність в екологічному вихованні дошкільників. Еколого-натуралістична творчість. *Науково-методичний вісник*. Київ : НЕНЦ, 2020. С. 242 – 244.
5. Семенчук В.М. Характеристика загальних підходів до екологічної освіти й виховання дітей на сучасному етапі. *Освіта Донбасу*. 2017. № 5 (118). С. 62 – 67.

В. В. Новіцька,

студентка ННІ педагогіки;

науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри початкової освіти та культури фахової мови **Гордієнко О. А.**

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Шляхи реалізації змістової лінії "Досліджуємо медіа" на уроках української мови в початкових класах

Постановка проблеми. У сучасному світі спостерігається активний розвиток різноманітних медіаформатів. Медіа є невід'ємною частиною нашого життя, адже проникаючи в різні сфери нашої діяльності, стає важливим засобом комунікації, навчання та виховання, а також соціалізації молоді. Головною проблемою стає не стільки отримання інформації, скільки збереження орієнтації у великому обсязі інформації. Медіа мають значний вплив на формування світогляду та цінностей людини. Такий вплив може мати позитивні та водночас негативні наслідки на становлення дитини як особистості. Тому

великою загрозою є поширення маніпулятивного та шкідливого медіаконтенту. Найбільш вразливими є учні початкових класів, що часто мають складнощі з розвитком пошукових навичок, а також із критичним оцінюванням інформації, яку вони отримують. Для цього їм необхідно проявляти не лише інтелектуальну та пізнавальну активність, а й особистісну суб'єктивну позицію, творчу індивідуальність. Тому одним із головних завдань учителів початкових класів стає розвиток в учнів навички критичного мислення та вміння аналізувати інформаційний матеріал. Критичне мислення є важливим способом формування медіа грамотності. Так як критичне мислення – це свідомо розумова діяльність людини, яка може здійснюватись завдяки здатності до спостереження, інтерпретації, аналізу, виділення суттєвої інформації, оцінювання і пояснення її, а також до формування власних висновків, узагальнень та суджень [1, с. 12–15].

За Концепцією Нової української школи, до ключових компетентностей учнів початкових класів входить інформаційно-цифрова компетентність, що передбачає не тільки базові знання та навички використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), але й уміти їх критично та впевнено використовувати для створення, пошуку, обробки та обміну інформацією в різних сферах життя. До таких навичок належать інформаційна та медіаграмотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, робота з базами даних, а також навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеки [2].

З урахуванням оновлення Державного стандарту початкової освіти в 2018 році, в Типових освітніх програмах для початкових класів, розроблених О. Савченко та Р. Шияном, було додано змістову лінію "Досліджуємо медіа", головною метою якої є навчання учнів основам медіаграмотності, а саме "формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати та використовувати інформацію в медіатекстах, створювати прості медіа продукти" [3, с.5]. Таким чином, змістова лінія "Досліджуємо медіа" надає можливість активного та критичного вивчення комунікативного медіасередовища та надає учням початкових класів на уроках української мови інструменти для освоєння медіа.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Учені різних країн, зокрема Маршалл Маклюен з Канади, Роберт К'юбі та Катлін Тайнер з США, а також Сесілія фон Файлітзен з Швеції, вивчають проблеми впровадження медіаосвіти. В Україні також багато учених (В. Іванов, О. Волошенюк, Л. Найдьонова, О. Баришполець, Г. Онкович, А. Литвин) присвятили свої дослідження вивченню медіа. Формування медіаграмотності на уроках української мови розглядали в своїх працях низка науковців, а саме: В. Домрачев, Н. Болсуновський, А. Пайвію, Р. Мейер, О. Безпалько, А. Гуржій, І. Захарова, І. Радченко, та ін., проте це питання все ще залишається актуальним і потребує подальшого вивчення. У зв'язку з появою в курсі української мови в Типових програмах початкової освіти змістової лінії "Досліджуємо медіа" це питання стало особливо актуальним, розвиток основ медіаграмотності учнів початкових класів став об'єктом дослідження О. Волошенюк, Г. Дегтярьової, В. Іванова.

Мета статті – визначення шляхів реалізації змістової лінії "Досліджуємо медіа" на уроках української мови в початкових класах.

Виклад основного матеріалу. Згідно зі схваленим ЮНЕСКО формулюванням, медіаосвіта є одним із напрямів педагогіки, який включає в себе всі види медіа: друковані та графічні, звукові, екранні тощо, а також різноманітні технології. Медіаосвіта дозволяє зрозуміти, як масова комунікація використовується в соціумі, розвиває навички використання медіа для комунікації з іншими людьми та забезпечує необхідні знання про те, як знаходити, готувати, передавати та отримувати інформацію, використовуючи технічний інструментарій, зокрема, комп'ютер, мультимедіа, Інтернет, аудіо та відео.

Термін "медіа" в комунікації являє собою різноманітні канали та інструменти, які використовуються для збереження, передачі та надання різних видів інформації чи даних. Іншими словами, медіа є універсальним середовищем для передавання будь-яких даних із будь-якою метою у комунікації [4, с. 102]. В свою чергу, медіаграмотність – це навички та здібності, які людина формує завдяки медіаосвіті, що дозволяють їй вміло підбирати, аналізувати, оцінювати та використовувати медіа-контент різних форм і жанрів, а також створювати та передавати свій власний медіа-контент [5, с. 89].

Аналіз програм початкової освіти показав, що змістова лінія "Досліджуємо медіа" включає вивчення різних медіатекстів в початковій школі. Ці медіатексти можуть бути представлені афішами, дитячими журналами, книжками, коміксами, комп'ютерними іграми, листівками, малюнками, мультфільмами, рекламами, стіннітками, фотографіями (світлинами), фотоколажами та SMS-повідомленнями. Вивчення цих медіатекстів допомагає учням початкових класів на уроках української мови розвивати медіаграмотність та навички аналізу, критичної оцінки та створення медіатекстів різних форм і жанрів. Метою змістовної лінії "Досліджуємо медіа" в рамках мовної освіти є: розширення знань учнів про медіаграмотність; розвиток естетичного смаку та емоційної сфери через сприймання медіапродуктів; підвищення рівня творчої активності та розвиток уяви за допомогою медіатекстів; формування вмінь аналізувати, оцінювати та створювати медіа тексти [3]. Набуття медіаграмотності є багатопредметним процесом, який повинен відображати повсякденне життя дітей не лише в межах школи, а й поза нею. Важливо створювати можливості для дітей набувати досвід критичного осмислення різноманітних медіапродуктів, що сприятиме розширенню їхнього кругозору та соціального досвіду, розвитку умінь розрізняти корисну та шкідливу інформацію, уникнення імовірних ризиків взаємодії з медіапродуктами, що не відповідають їхньому віковому рівню.

Захоплюючою вправою для учнів початкових класів є розробка обкладинки або афіші, що дозволяє їм використовувати не лише здобуті з різних джерел знання, але й свої творчі здібності для адаптації цієї інформації. Після створення дітьми необхідно обговорити символіку, цитати та інші

елементи, які вони вибрали, а також їх доречність. Таку вправу можна виконувати з використанням звичайного паперу та олівців або з використанням різних інтернет-ресурсів. Ще один спосіб роботи на уроках української мови з учнями початкових класів – це скрайбінг. Скрайбінг (від англійського "*scribe*" – робити нарис) – це метод викладання або пояснення матеріалу, підтриманий графічними ілюстраціями головного змісту сказаного. Цей метод допомагає краще засвоїти матеріал та запам'ятати його завдяки залученню візуалізації. Скрайбінг можна застосовувати не лише для створення презентацій, таблиць і діаграм, але й для скрайбінг-історій, які можна створювати разом із учнями. Після створення скрайбінг-історій, необхідно провести обговорення та аналіз, що допоможе краще зрозуміти матеріал. Також мультфільми мають вагомий вплив на учнів початкових класів. Для вчителя важливо знати, що мультфільми виконують важливі функції у вихованні, навчанні та розвитку дітей. Вони збільшують рівень знань дітей про довкілля, формують первинні уявлення про моральні принципи, демонструють соціальні норми, правила, гендерні ролі, цінності й моделі поведінки, сприяють розвитку мовлення.

Л. Крутій рекомендує використовувати мультфільми ефективно, керуючись наступними принципами медіадидактики: фрагмент повинен мати значення для виховання та естетичного розвитку; комунікативна ситуація має бути основою фрагмента, який призначений для розвитку мовлення; має бути обраний фрагмент із уже відомого дітям мультфільму, який вони переглядали у вільний час; сюжет фрагмента має відповідати віковим особливостям дітей [6, с.89].

Висновки. Медіаосвіта є важливою складовою підготовки учнів початкових класів до життя в інформаційному суспільстві. Всебічна підготовка включає розуміння та сприйняття медіапродуктів, які мають значний вплив на поведінку дітей. Через уподобання медіапродуктів, які вони використовують у своєму житті, діти можуть набути негативних моделей поведінки. Тому важливо забезпечити навчання на конкретних та доступних медіатекстах, щоб діти навчилися аналізувати, інтерпретувати та критично оцінювати інформацію, яку вони сприймають. Крім того, медіаосвіта має на меті розвиток творчого мислення учнів, зокрема, створення простих медіапродуктів.

Список використаної літератури

1. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: посібник для вчителя / За ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза. Київ: Центр вільної преси, Академія української преси, 2016. 201 с.
2. Концепція Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р "Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року". URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>. (дата звернення 30.04.2019).

3. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти. 1–2 класи / За наук. ред. О. Савченко. URL : <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/> (дата звернення: 25.10.2018).

4. Больц Норберт. Абетка медіа / За загал. ред. В. Іванова; Переклад з німецької В. Климченка. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. 177 с.

5. Медіаграмотність та критичне мислення в початковій школі : посібник для вчителя / За ред. О. Волошенюк, Г. Дегтярьової, В. Іванова. Київ : ЦВП, АУП, 2017. 197 с

6. Крутій К. Медіадидактичні особливості використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення дошкільників. *Медіаосвіта як напрям навчально-виховного процесу в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах. Наукові записки.* 2013. № 3. URL : <file:///C:/Users/user/Downloads/KRUTIY.pdf> (дата звернення: 25.10.2018).

В. Ю. Підгурська,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри початкової освіти та культури фахової мови
(Житомирський державний університет імені Івана Франка);

В. В. Прищеп
студентка ННІ педагогіки

Методичні особливості формування каліграфічних умінь та навичок учнів початкових класів

Сьогодні, в час комп'ютерних технологій, проблема каліграфічного письма є вкрай актуальною, адже ми значно менше послуговуємося ручкою та аркушем паперу, а "записуємо" все в гаджетах, які повсякчас знаходиться під рукою. З появою комп'ютерів люди приділяють письму недостатньо уваги, що призводить до поступової втрати каліграфічних навичок. Через це менше задіюються дрібні м'язи рук, втрачається їх сформованість і, як наслідок, погіршується почерк. Разом із тим учені експериментально довели, що діти, в яких добре розвинена моторика пальчиків і кистей рук, значно випереджають своїх ровесників у розвитку. Такі учні логічно міркують, у них добре розвинута пам'ять, увага та зв'язне мовлення. Дослідження науковців підтверджують зв'язок інтелектуального розвитку з розвитком дрібної моторики рук.

Навчити здобувачів освіти правильно й красиво писати букви, безпомилково поєднувати їх між собою, сформувати навички швидкого й безвідривного письма – така мета каліграфічного письма.

Навчання письма потребує тривалого часу для вироблення необхідних навичок і вмій. Письмо є складною усвідомленою формою мовленнєвої діяльності та являє собою цілий навчальний комплекс із низкою проміжних етапів, які потребують від здобувача освіти цілеспрямованого щоденного